

Metodický postup pre vyhlasovanie ochranných zón v lesných biotopoch

Druhy lesných biotopov – orol krikľavý (*Aquila pomarina*), orol skalný (*Aquila chrysaetos*), orol kráľovský (*Aquila heliaca*), haja červená (*Milvus Milvus*), haja tmavá (*Milvus migrans*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), sokol rároh (*Falco cherrug*), orliak moršký (*Haliaeetus albicilla*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*) a pôtik kapcavý (*Aeogolius funereus*).

Hniezdnym biotopom pre uvedené druhy na Slovensku sú lesy rôzneho typu a druhu.

Hlavnou príčinou ohrozenia dravcov a sov, obývajúcich lesné biotopy, je neusmernená lesohospodárska činnosť (vrátane uplatňovania nevhodných hospodárskych spôsobov), ktorá zapríčiňuje ničenie a poškodzovanie lesných porastov, kde tieto vtáky hniezdia. Ťažobnou činnosťou sú odstraňované vekovo staršie, ako aj staré stromy s dostatkom dutín, ktoré vytvárajú pre tieto druhy vhodné hniezdne možnosti. Negatívne pôsobí na hniezdiace vtáky aj vyrušovanie (hlavne pohyb lesnej mechanizácie a techniky po zväžniciach v blízkosti hniezd, sťahovanie kmeňoviny, ukladanie haluziny po ťažbe, umelá výsadba stromov a pod.), na ktoré sú dravé vtáky obzvlášť citlivé. Výsledkom neusmernenej lesohospodárskej činnosti je opustenie znášky počas inkubácie, úhyn mláďat na hniezde a v konečnom dôsledku aj opustenie hniezdnej lokality párami týchto druhov z dôvodu degradácie prirodzených hniezdných biotopov.

Uvedený negatívny vplyv na hniezdne populácie týchto druhov sa zväčšil najmä v období posledných 15 rokoch ako výsledok uplatňovania intenzívneho lesného manažmentu, privatizácie a zmien týkajúce sa vlastníctva lesnej pôdy.

Prevažná väčšina hniezdných lokalít lesných druhov dravých vtákov a sov je situovaná v lesoch, v ktorých sa hospodári podľa schválených hospodárskych plánov. To znamená, že hniezdne stromy spolu s hniezdami a ich bezprostredným okolím sú neustále vystavené potencionalnej hrozbe lesohospodárskeho zásahu, ktorý môže negatívne ovplyvniť priebeh hniezdenia v danom roku alebo trvale poškodiť alebo dokonca zničiť hniezdny biotop jednotlivých párov uvedených druhov. Iba veľmi malá časť populácie lesných druhov dravých vtákov a sov hniezdi v územiach s bezzásahovým režimom (prírodné rezervácie).

Zabezpečenie ochrany druhov hniezdiacich v lesných biotopoch je špecifická činnosť, ktorá v prvom rade vyžaduje znalosť biológie uvedených druhov, konkrétne skúsenosti z terénnej práce ako i znalosť legislatívneho prostredia (často krát nie len z oblasti ochrany prírody a krajiny, ale aj z oblasti lesov).

Cieľom ochrany hniezdných lokalít je v prvom rade dlhodobé zachovanie priaznivého stavu hniezdného biotopu druhov a dosiahnutie úspešného vyvedenia mláďat jednotlivými párami týchto druhov. Nástrojom na dosiahnutie uvedeného cieľa je uplatňovanie **systému vyhlasovania ochranných zón** v okolí zistených hniezd.

Metodický postup

1. Monitoring druhov dravcov a sov v lesných biotopoch

Riešiteľ postupuje podľa vypracovanej metodiky mapovania jednotlivých druhov dravcov a sov, ktoré obývajú lesné biotopy

2. Dohľadanie hniezdného stromu alebo hniezdnej dutiny

Riešiteľ zabezpečí dohľadanie hniezdneho stromu alebo hniezdnej dutiny a ich lokalizáciu pomocou GPS prístroja

3. Identifikácia lesného porastu s hniezdom alebo hniezdnou dutinou

V spolupráci s príslušnou organizáciou ŠOP SR (za predpokladu využitia porastových máp) riešiteľ zabezpečí identifikáciu lesného hospodárskeho celku (LHC) a lesného porastu (číslo JPRL – jednotka priestorového rozdelenia lesa), v ktorej je situovaný hniezdny strom alebo strom s hniezdnou dutinou

4. Podanie písomného podnetu RPS

Riešiteľ pripraví podklady pre písomný podnet RPS, ktorý bude zaslaný na územne príslušný orgán ochrany prírody a krajiny. Podnet musí obsahovať nasledovné náležitosti:

- ✎ dáta o lokalizácii hniezda alebo hniezdnej dutiny podľa GPS súradníc

(kvôli obave prípadného úniku informácií je možné GPS súradnice poskytnúť len príslušnej organizácii ŠOP SR) vrátane uvedenia katastrálneho územia obce
- ✎ ekologický status ochrany druhu na Slovensku a v Európe vrátane uvedenia medzinárodných dohovorov a smerníc, ktorými je Slovenská republika viazaná pri zabezpečovaní ochrany druhov vtákov
- ✎ stanovenie podmienok v ochrannej zóne v nadväznosti na obmedzenie lesohospodárskych zásahov (vzor v prílohe)

5. Aktívna účasť na ústnom prejednávaní vo veci písomného podnetu RPS

V nadväznosti na podnet RPS, územne príslušný orgán ochrany prírody a krajiny (obvodný úrad životného prostredia) môže nariadiť ústne pojednávanie za účasti zainteresovaných subjektov (spravidla RPS, ŠOP SR, dotknutý vlastník alebo užívateľ lesnej pôdy) a terénnu obhliadku v rámci správneho konania, ktorého by sa mal riešiteľ (za RPS) aktívne zúčastniť. Na ústnom pojednávaní riešiteľ prezentuje navrhované podmienky ochrany v ochrannej zóne (uvedené v písomnom podnete) týkajúce sa obmedzenia lesohospodárskej činnosti a zdôvodňuje praktickú ochranu druhu v zmysle príslušných legislatívnych noriem. Riešiteľ taktiež poskytne základné poradenstvo týkajúce sa poskytnutia finančného príspevku (§ 60) a náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania (§ 61) v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a taktiež poradenstvo vo veci možnosti získania kompenzačných platieb za obmedzenie hospodárenia zapojením sa do špecifického lesnícko-environmentálneho opatrenia „Ochrana biotopov vybraných druhov vtákov“ v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013.

6. Kontrola dodržiavania podmienok vyhlásenej ochrannej zóny

Príslušný obvodný úrad životného prostredia (OÚŽP) pre dotknutého vlastníka alebo užívateľa lesa vydá v zmysle § 4 ods. 2 zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny písomné upozornenie na výskyt chráneného druhu živočícha a na povinnosť dodržiavať ustanovenia § 35 ods. 1 zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, podľa ktorého je chráneného živočícha zakázané:

- ☞ chytať, zraňovať alebo usmrtiť v jeho prirodzenom prostredí
- ☞ rušiť v jeho prirodzenom vývine, najmä ho vyrušovať v dobe rozmnožovania, výchovy mláďat
- ☞ ničiť a poškodzovať jeho biotop, najmä obydlie, hniezdo a miesto rozmnožovania
- ☞ ničiť jeho vývinové štádia vrátane prázdnych vajec.

Z dôvodu aby na uvedenej lokalite s výskytom chráneného druhu živočícha nedošlo k porušeniu týchto zákazov, OÚŽP doporučuje príslušnému vlastníkovi alebo užívateľovi lesa dodržiavať podmienky ochrannej zóny, ktoré sú uvedené v písomnom podnete RPS.

OÚŽP vo svojom „písomnom upozornení“ taktiež upozorní dotknutého vlastníka alebo užívateľa lesa, že v prípade porušenia predmetných podmienok, je možné udeliť aj sankciu v zmysle § 90 zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Riešiteľ kontroluje dodržiavanie horeuvedených podmienok v ochrannej zóne počas hniezdneho ale aj mimo hniezdneho obdobia a prípadné porušenie podmienok nahlási bezodkladne OÚŽP a ŠOP SR.

Vypracoval Ing. Boris Maderič, Ochrana dravcov na Slovensku, 2009

www.dravce.sk

www.chvu.dravce.sk

Tento materiál bol vydaný v rámci projektu, ktorý je spolufinancovaný z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho spoločenstva, Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.